

Madárinfluenza jelentés

– 2025 augusztus-október (ősz vonulás)

Összeállította: Dr. Koleszár Balázs programkoordinátor

Bevezető

A madárinfluenza évről évre a hazai és az európai baromfitenyésztés egyik legnagyobb problémája. A járványban eleső telepek csak a jéghegy csúcsát jelentik gazdasági szempontból, hisz az exportkorlátozások, a piacvesztés és az üres termelési rendszerek hatása felbecsülhetetlen. Az utóbbi években a természetvédelmi kár is megjelent az influenzajárványok kártételei közt, elég az Atlanti-partvidéket sújtó járvány hatásaira gondolni, vagy – hogy ne menjünk messzire – 2023 őszének daruvonulása is az emlékezetünkbe égett.

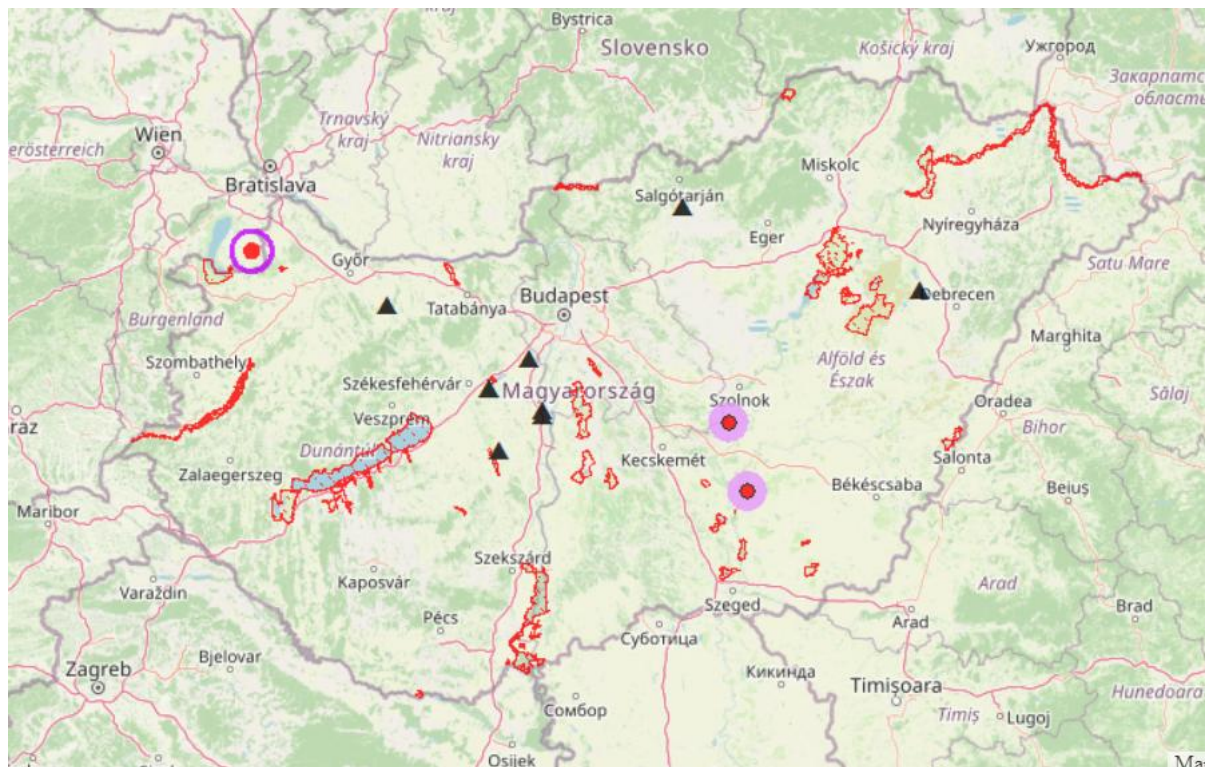
Az MME 2020 óta folyamatos aktív monitoringot folytat a NÉBIH-OJK részére, amivel a hazai járványvédelem egy elég jó képet kap a nálunk tartózkodó állományok járványtani státuszáról. Ennek célja a járványvédelmi intézkedések finomhangolása, ami csak naprakész és részletes információháttérrel képzelhető el. Kijelenthető, hogy a 2025 végére nagy bizonyossággal előrejelezhető 10000-es mintaszám, a földrajzi és madárfaj szerinti elosztás, valamint a program mögé állított személyi feltételek több, mint kielégítően ellátják ezt a feladatkört.

Járványtani helyzet

2025 tavaszát és nyarát baromfi esetek és vadmadár esetek nélkül sikerült átvészelni, annak ellenére, hogy tőlünk északra, Lengyelországban szinte folyamatosan, hétről-hétre kerültek elő újabb esetek különböző baromfiállományokban. Amint beköszöntött az ősz és az őszi vonulás, a probléma előbb vadmadarak, majd baromfitelepi kitörések terén is elérte hazánkat.

A csatolt térkép a november 26-i állapotokat mutatja. Két baromfitelepi kitörés lett hivatalosan jelentve, egy tiszajenői pecsenyekacsa és egy szentesi pulykatelep lett pozitív, ezen kívül a Kisalföld osztrák oldalán egy tartott vadmadár állomány pozitivitásának zónái lógnak át a határon. Időrendben először egy, a Dinnyési-fertőn október elején talált elpusztult nagy kárókatona mutatott pozitivitást, ha a kétes hátterű szeptemberi tápi libákat nem számoljuk. Október végén előbb egy dinnyési csörgő réce, majd egy balmazújvárosi nyílfarkú réce lett pozitív, november közepén pedig egy Bátorfaterenyén talált nagy

lilikből mutatták ki a vírust. November végén Kulcs határában egy dankasirály és egy nyári lúd, Sárbogárdon egy vetési lúd és Ráckeresztúron egy fácán lett pozitív. Ez a tétel az MME-től független hatósági mintavétel volt, és feltételezhetően vadászatból származott, illetve az vetési lúdnak határozott madár is jó eséllyel fiatal nagy lilik volt.

Madárinfluenza járványhelyzet 2026.november 26-án

A betegség tehát itt van, a ludak-récék körében szinte hétről-hétre előkerül. Elképzelhető, hogy a fagyok beálltával szűkebb helyre összeszoruló madarak közt akár komolyabb járvány is fellángolhat. Különösen fontos, hogy a természetben járva legalább mi magunk ne legyünk a betegség vektorai, gyakran fertőtlenítsük a lábbelinket, kezünket, ne használjuk ugyanazt a külső ruházatot különböző régiókban fertőtlenítés nélkül. Amennyiben baromfiállományt tartunk otthon, azokat külön erre szolgáló ruhában és cipőben lássuk el, illetve kerüljük a kontaktust vadmadarakkal.

A legtöbb szappan és mosószer bőven elegendő az influenzavírusok ártalmatlanítására – használjuk ezeket gyakran, és főleg minden olyan esetben, amikor nagyobb távolságokat utazunk terepi tevékenységek közt vagy pedig vadmadár és baromfi közt mozgunk.

Összesítések

Az őszi vonulási időszakban 2054 madár mintái kerültek feldolgozásra. Ez az előző évekhez képest jelentősen magasabb. 2023-ban 1507, 2024-ben 1574 madár mintája került a laborba. A különbség

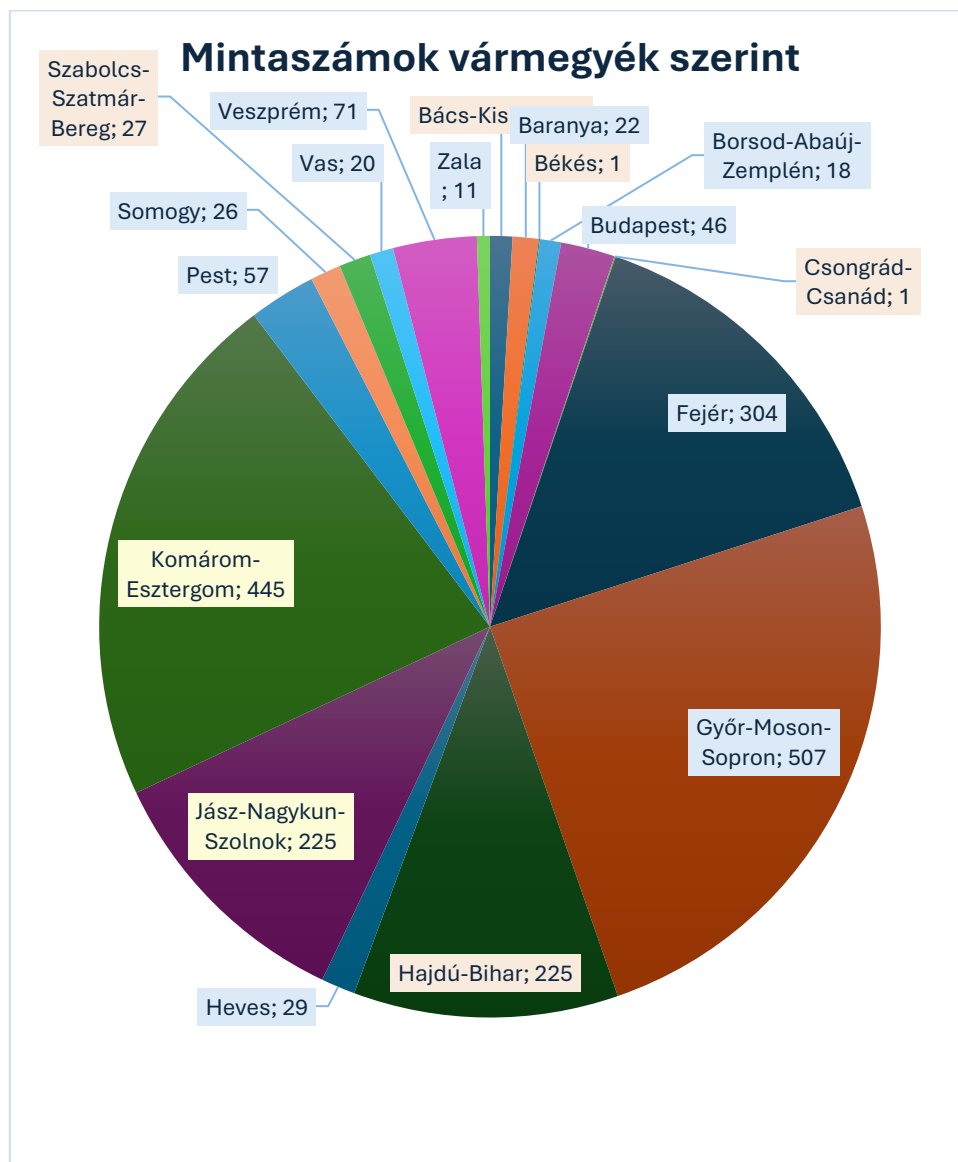
elsősorban egy intenzívebb partimadaras szezonvégre vezethető vissza. A pirossal kiemelt fajok esetében fordult elő pozitivitás a zárójelben szereplő számban.

Faj	pld	Faj	pld	Faj	pld	Faj	pld
Apró partfutó	16	Fácán	3	Kanalasgém	1	Piros lábú cankó	3
Bakcsó	1	Fattyúszerkő	1	Nagy kárókatona	1 (1)	Réti cankó	68
Balkáni gerle	10	Fehér gólya	13	Karvaly	14	Réti fülesbagoly	108
Barna rétiheja	10	Fehérszárnyú szerkő	1	Kék cinege	1	Sárgalábú sirály	42
Bíbic	6	Füleskuvik	41	Kék vércse	20	Sarlós partfutó	10
Billegető cankó	20	Fürj	195	Kendermagos réce	1	Sárszalónka	124
Böjti réce	2	Fürj, Nádirigó	1	Kis lile	6	Szajkó	14
Bütykös ásólúd	1	Füstifecske	1	Kis sárszalónka	3	Szarka	5
Bütykös hattyú	232	Füstös cankó	6	Kis vízicsibe	1	Sztyeppi sirály	20
Cserregő nádiposzáta	4	Gulipán	1	Kis vöcsök	5	Szürke cankó	10
Csilpcsalpfüzike	1	Guvat	4	Kormos szerkő	5	Szürke gém	1
Csóka	6	Gyöngybagoly	90	Kuvik	6	Temminck-partfutó	3
Csörgőréce	80 (1)	Hamvas rétiheja	5	Küszvágó csér	24	Tókes réce	28
Dankasirály	14	Hantmadár	1	Macskabagoly	6	Törpegém	29
Darázsölyv	3	Haris	5	Molnárfecske	1	Uhu	2
Daru	1	Havasi partfutó	276	Nagy fakopáncs	1	Üstökös réce	3
Dolmányos varjú	4	Házigalamb	1	Nyílfarkú réce	1 (1)	Vetési varjú	17
Egerészölyv	40	Héja	1	Örvös galamb	7	Vizityúk	4
Énekes rigó	1	Holló	1	Pajzsoscankó	35	Vörös gém	1
Erdei cankó	4	Jégmadár	1	Parlagi galamb	18	Vörös vércse	115
Erdei fülesbagoly	155	Kabasólyom	2	Parti lile	23	Vörösbegy	1
Erdei szalónka	2	Kanalas réce	1	Pettyes vízicsibe	2		

A tárgyidőszakban 25 mintavevő volt aktív, ezúton is köszönjük a munkájukat! A következő táblázat az egyes mintavevők mintaszámait mutatja be, zárójelben a pozitív minták számával.

Bátty Gellért	270	Forintos Viktor	53	Radnai Míra	49
Dr. Déri János	36	Juhász Benedek	84	Sári Gergő	14
Dr. Hadarics Tibor	285	Kállai Gergő	6	Simay Gábor	49
Dr. Koleszár Balázs	4 (1)	Kalocsa Béla	2	Szabó Bence	29
Dr. Lovas-Kiss Ádám	40	Király Krisztián	59	Szinai Péter	35
Dr. Pitó Andor	207	Lánczy Zoltán	44	Sztrehárszki Lili	29
Dr. Tamás Enikő	1	Lippai Károly	183	Vig Bálint	40
Dr. Tóth Pál	8	Óvári Péter	274		
Fenyvesi László	247 (2)	Őrsi Ákos	6		

A minták területi eloszlása még mindig eltér a járványtani szempontból kívánatostól, az öt, a múltban madárinfluenza járványokkal leginkább érintett vármegyében csak az összes minta 13,3%-a keletkezett, ha a szintén jelentős baromfiállománnyal bíró Komárom-Esztergom és Jász-Nagykun-Szolnok vármegyéket is bele vesszük, akkor ez az arány 45,9%, ami már közel ideális (tavasszal és nyáron az öt vármegyére 15,3%, a hétre 28,9%).

A 2054 minta 98 településről érkezett, de ezeknek több, mint felét 5 település adta: Naszály (315), Sarród (283), Gárdony (235), Jászberény (211) és Szomód (120). Ez a koncentráció a gyűrzői munka oldaláról érthető, ugyanakkor járványtani szempontból kevésbé optimális, különösen, hogy egyik település sem esik fontosabb baromfitartó régióba.

Koordinációs ügyek

Az őszi vonulás mintázásai során nem célfaj mintázása nem fordult elő, mennyiségi túllövésből nem kiemelt régióban 166 volt, ami 8,1% - ez egy közepes eredmény a nyári hónapokhoz viszonyítva. Ebből végül a vedlési időszakban jelölt és mintázott hattyúkat a Monitoring Csoport munkatársaival egyeztetve jóváírtuk a mintavevőknek, mert a hattyú egy a betegségekre kifejezetten érzékeny faj, és a vedlés eleve egy stresszes időszak nekik. Ezzel a levonáshoz vezető túllövések száma 127-re csökkent, ami 6,2%. Ezek elsősorban havasi partfutók Mekszikópusztáról és fürjek Naszályból.

Nagy valószínűséggel az idei évben el fogjuk érni a 10000-es mintaszámot. Hihetetlen eredmény ez, ha azt nézzük, hogy öt éve ez a program évi pár száz mintával dolgozott. Sikertelt ezt a mintaszámot közel két nagyságrenddel növelni és a területi/időbeli eloszlást is közelebb hozni az optimálishoz. Szinte folyamatosan folyik mintavétel a korábban adathiányos dél-alföldi régióban, illetve Hajdú-Bihar megye a megosztott 4. helyen áll mintaszámok terén, ami szintén öröndetes eredmény. Jelentősen javultak a minták laborba érkezésének idejei, ez ebben az időszakban 14,4 nap volt.

A jövőben a mintaszámokat már nem szükséges és nem is célszerű növelni, a következő év feladata a mintázások földrajzi és időbeli optimalizálása. A cél az lenne, hogy a minták legalább 20%-a keletkezzen a fent említett 5 vármegyében, és összesen legalább a fele az előbbi 5-öt is tartalmazó 7, jelentős baromfiállománnyal bíró vármegyében. Tovább kell erősítenünk az őszi-téli monitoringot, és egy kissé mérsékelni a nyárit, illetve a minták laborba kerülési idejét ideális lenne 10 nap alá csökkenteni egy éven belül. Kidolgozás alatt van egy komplex változtatás-csomag, amiben +/- rendszerrel szeretnénk a mintavevőket a járványtani szempontból minél relevánsabb mintavételi gyakorlatra ösztönözni.

Közeleg a tél

A vírus itt van. A szekvenciák alapján a szezon elején egy korábban Németországban kimutatott H5N1 törzs volt jelen az országban, jelenleg egy másik, korábban a Skandináv-félszigeten detektált variáns dominál (szintén H5N1). Az, hogy a baromfitelepek közt még nem alakult ki komoly járvány, lehet a kártalanítás mértékének csökkentésének következménye is (max 80%) – vagyis a gazdák jobban vigyáznak – de lehet egy vihar előtti csend is. Járjunk nyitott szemmel, és ha elhullott madarat találunk, lehetőleg egész hulla formájában küldjük laborba. Ha valahol gyanús tetemek vagy legyengült madarak kerülnek elő, akkor a beküldés mellett egy telefont is célszerű felém megeresztetni, hogy minél előbb eredményhez jussatok. A sürgős mintákat előre tudom kérni a laborban, ami például egy karanténózott madár esetében igen fontos lehet.

Sikeres és protokollszerű mintázást kívánok mindenkinek!